

Śladami stanu wojennego - 40. rocznica wprowadzenia stanu wojennego 1981 - 2021.

Pacyfikacja kopalni "Wujek". Katowice, 16.12.1981. Fot. PAP/CAF/M. Janicki

Pacyfikacja kopalni "Wujek". Katowice, 16.12.1981. Fot. PAP/CAF/M. Janicki

Śladami stanu wojennego

40. rocznica pamięci o zamordowanych i prześladowanych w stanie wojennym.

Konkurs na pracę pisemną i grafikę /malarstwo, rysunek i fotografia/.

W niedzielę 13 grudnia 1981 r. o godz. 6 rano Polskie Radio nadało wystąpienie gen. Wojciecha Jaruzelskiego, w którym informował on Polaków o ukonstytuowaniu się Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego (WRON) i wprowadzeniu na mocy dekretu Rady Państwa stanu wojennego na terenie całego kraju.

Władze komunistyczne jeszcze 12 grudnia przed północą rozpoczęły zatrzymywanie działaczy opozycji i Solidarności. W ciągu kilku dni w 49 ośrodkach internowania umieszczono około 5 tys. osób. W ogromnej operacji milicji i wojska, użyto w sumie 70 tys. żołnierzy, 30 tys. milicjantów, 1750 czołgów, 1900 wozów bojowych i 9 tys. samochodów.

Przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego trwały ponad rok i były prowadzone ze szczególną starannością. Kontrolował je m.in. naczelny dowódca wojsk Układu Warszawskiego marszałek Wiktor Kulikow oraz ludzie z jego sztabu. Na potrzeby stanu wojennego sporządzono projekty różnych aktów prawnych, wydrukowano w Związku Sowieckim 100 tys. egzemplarzy obwieszczenia o wprowadzeniu stanu wojennego, ustalono listy komisarzy wojskowych mających przejąć kontrolę nad administracją państwową i większymi zakładami pracy, a także wybrano instytucje i przedsiębiorstwa, które miały zostać zmilitaryzowane.

Od połowy października z obszarem przyszłych działań zapoznawało się ponad tysiąc Wojskowych Terenowych Grup Operacyjnych. Intensywne ćwiczenia w walkach z tłumem przechodziły oddziały ZOMO. W więzieniach przygotowano miejsca dla około 5 tys. działaczy Solidarności i opozycji, którzy mieli zostać internowani na podstawie list sporządzanych od początku 1981 r.

Aby godnie przygotować obchody 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego, zapraszamy uczniów i studentów do udziału w konkursie pt.: „40. rocznica pamięci o zamordowanych i prześladowanych w stanie wojennym”.

Zapraszamy młodzież i studentów i prosimy o zgłaszanie prac pisemnych oraz graficznych /grafika komputerowa, malarstwo, rysunek, fotografia, wideo, film/. Przewidujemy cenne nagrody, wyróżnienia i dyplomy dla uczestników.

**REGULAMIN konkursu pt.: „Śladami stanu wojennego”.
40. rocznica pamięci o zamordowanych i prześladowanych w stanie wojennym.**

I. Cele konkursu:

1. Popularyzowanie wiedzy z zakresu historii Polski XX wieku.
2. Zwiększenie wrażliwości młodego pokolenia na problematykę Stanu Wojennego i okresu komunistycznych rządów w PRL.
3. Uczczenie pamięci ofiar systemu komunistycznego w Polsce.
4. Upowszechnianie wiedzy historycznej istotnej dla tożsamości regionalnej, narodowej oraz kształtowania postaw obywatelskich i patriotycznych.

II. Postanowienia ogólne

1. Organizatorem Konkursu „Śladami stanu wojennego” jest Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność” Oddział Piła oraz Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA, zwane dalej Organizatorem.
2. Instytucjami wspierającymi konkurs jest:
 - 1/ Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność”.
 - 2/ Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych Region Pilski.

- 3/ Koło Emerytów i Rencistów NSZZ Solidarność „NIEPOKORNI”.
- 4/ Pani Marta Kubiak, Poseł na Sejm RP.
- 5/ Pan Krzysztof Czarnecki, Poseł na Sejm RP.
- 6/ Pan, Grzegorz Piechowiak, Poseł na Sejm RP.
- 7/ Pan, Marcin Porzucek, Poseł na Sejm RP.
- 8/ Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu.
- 9/ Kuratorium Oświaty w Poznaniu Delegatura w Pile.
- 10/ Starostwo Powiatowe w Pile.
- 11/ Parafia Świętej Rodziny w Pile.
- 12/ Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej.
- 13/ Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana w Pile.
- 14/ Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile.

III. Zasady uczestnictwa w konkursie

1. Do udziału w Konkursie zapraszamy uczniów i studentów.
2. Konkurs „Śladami stanu wojennego” składa się z dwóch niezależnych od siebie części.
3. Pierwsza część konkursu polega na napisaniu eseju /rozprawy/o objętości nie mniejszej niż 2000 znaków, jednak nie przekraczający 20 000 znaków znormalizowanego wydruku (Times New Roman, czcionka 12 pkt., interlinia 1,5). Praca powinna zawierać stronę tytułową, na której zostanie umieszczony tytuł pracy, imię i nazwisko autora eseju, adres zamieszkania autora, wiek, klasę, numer telefonu i adres e-mailowy, nazwę, adres i numer telefonu szkoły, do której uczęszcza autor nadesłanej pracy, imię i nazwisko opiekuna naukowego oraz jego numer telefonu.

Esej prosimy napisać na podstawie jednego, wybranego tematu.

- a) „Reakcja działaczy Solidarności i liderów opozycji demokratycznej na wprowadzenie stanu wojennego. Omówienie na wybranych przykładach.”
- b) „Reakcja ludzi kultury i sztuki /osób publicznych/ na stan wojenny. Omówienie na wybranych przykładach.”
- c) „Wojciech Jaruzelski – ocena postaci.”
- d) „Wpływ Stanu Wojennego na życie w PRL – Kościół, prawa człowieka, społeczeństwo, kultura i gospodarka.”

4. Druga część konkursu polega na zaprojektowaniu grafiki /grafika komputerowa, malarstwo, rysunek, fotografia i film, wszelkie możliwe dziedziny sztuki/, o tytule: **„Śladami stanu wojennego - 40. rocznica pamięci o zamordowanych i prześladowanych w stanie wojennym.”**. Grafika powinna być zapisana jako plik „jpg”. Tytuł pracy, imię i nazwisko autora grafiki, adres zamieszkania autora, wiek, klasę, numer telefonu i adres e-mailowy, nazwę, adres i numer telefonu szkoły, do której uczęszcza autor nadesłanej pracy, imię i nazwisko opiekuna naukowego oraz jego numer telefonu powinny znaleźć się w treści maila ze zgłoszeniem.

5. Zgłoszenie na Konkurs polega na przesłaniu jednej lub obu części pracy na adres: effata@wp.pl do dnia 26.11.2021 r. Organizatorzy dokonają zwrotnego potwierdzenia przyjętych zgłoszeń.

6. Do każdej pracy proszę dołączyć oświadczenie /w załączeniu/ o zgodzie (rodziców) na przetwarzanie danych osobowych. W przypadku pełnoletnich uczestników – zgoda uczestników na przetwarzanie danych osobowych.

7. Uczestnik ma prawo do uzyskania niezbędnych informacji dotyczących programu Konkursu, terminu i miejsca wręczenia nagród. Otrzymania od Organizatorów dyplomu udziału w konkursie.

IV. Zasady oceniania prac konkursowych

1. Materiały niewłasne (fragmenty cytowane przez autora pracy i przez niego wykorzystane w treści dzieła powinny być opatrzone bibliografią z podanym źródłem pochodzenia) wykorzystane przez autora w pracy powinny być opatrzone bibliografią z podanym źródłem pochodzenia.
2. Poprawność merytoryczna – zgodność treści z prawdą historyczną o stanie wojennym.
3. Trzymanie się konwencji pracy historycznej, tzn.: umiejscowienie postaci i wydarzeń w czasie i przestrzeni; opisanie kontekstu historycznego (zarysowanie ogólnej sytuacji, w jakiej miały miejsce opisywane wydarzenia).
4. Poprawność językowa i estetyka pracy.
5. Najwyżej oceniane będą prace wnoszące nową, nieznaną i udokumentowaną treść do wiedzy o stanie wojennym (niepublikowane wspomnienia, zdjęcia i pamiątki rodzinne).
6. Prace pisemne i graficzne skopiowane w całości, a także w części bez podania źródła, nie zostaną przyjęte.

V. Jury

1. Wyboru najlepszych prac dokona Komisja złożona z przedstawicieli:
1/ Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność” Oddział Piła, Pan Adam Dopierała Przewodniczący Oddziału. 2/ Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych Region Piłski, Pan przewodniczący Stanisław Sorgowicki. 3/ Koło Emerytów i Rencistów NSZZ Solidarność „NIEPOKORNI”, Pan przewodniczący Roman Nisiewicz. 4/ Pani Marta Kubiak, Poseł na Sejm RP. 5/ Pan Krzysztof Czarnecki, Poseł na Sejm RP. 6/ Pan, Grzegorz Piechowiak, Poseł na Sejm RP. 7/ Pan, Marcin Porzucek, Poseł na Sejm RP. 8/ Starostwo Powiatowe w Pile, Pan Starosta Eligiusz Komarowski. 9/ Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu, Pan dyrektor dr hab. Rafał Reczek 10/ Kuratorium Oświaty w Poznaniu Delegatura w Pile, Pan dyrektor Mirosław Dzieniszewski. 11/ Parafia Świętej Rodziny w Pile, Ks. Proboszcz Kazimierz Chudzicki. 12/ Archiwum Salezjańskie Inspektorii Piłskiej, Ksiądz doktor Jarosław Wąsowicz. 13/ Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana w Pile, Pani Dyrektor Joanna Wyrwa-Krzyżańska. 14/ Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, Pan dyrektor Andrzej Brusilo.
2. Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany członków jury.
3. Autorzy wybranych przez Komisję prac zostaną powiadomieni o decyzji Komisji do dnia 7 grudnia 2021 r. oraz zostaną zaproszeni na galę wręczenia nagród, która odbędzie się 13 lub 14 grudnia 2021 r. w Pile.
4. Uczestnik, niezwłocznie po otrzymaniu zaproszenia na galę wręczenia nagród, powinien do dnia 10 grudnia 2021 r. drogą e-mailową: effata@wp.pl przesłać następujące dokumenty: 1/ oświadczenie autora o samodzielnym napisaniu pracy, 2/ potwierdzenie uczestnictwa w gali wręczenia nagród.

VI. Nagrody

1. Organizator nagradza najlepsze prace wyłonione spośród nadesłanych na Konkurs w obu kategoriach.
2. Jury ma prawo do przyznania nagród ex aequo, wyróżnień i nagród specjalnych, jak też do rezygnacji z przyznania nagrody/nagród.
3. Dla laureatów konkursu przewidziane są nagrody od następujących instytucji i organizacji: 1/ Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność” Oddział Piła, Pan Adam Dopierała Przewodniczący Oddziału. 2/ Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych Region Piłski, Pan przewodniczący Stanisław Sorgowicki. 3/ Koło Emerytów i Rencistów NSZZ Solidarność „NIEPOKORNI”, Pan przewodniczący Roman Nisiewicz. 4/ Pani Marta Kubiak,

Poseł na Sejm RP. 5/ Pan Krzysztof Czarnecki, Poseł na Sejm RP. 6/ Pan, Grzegorz Piechowiak, Poseł na Sejm RP. 7/ Pan, Marcin Porzucek, Poseł na Sejm RP. 8/ Starostwo Powiatowe w Pile, Pan Starosta Eligiusz Komarowski. 9/ Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu, Pan dyrektor dr hab. Rafał Reczek 10/ Kuratorium Oświaty w Poznaniu Delegatura w Pile, Pan dyrektor Mirosław Dzieniszewski. 11/ Parafia Świętej Rodziny w Pile, Ks. Proboszcz Kazimierz Chudzicki. 12/ Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej, Ksiądz doktor Jarosław Wąsowicz. 13/ Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana w Pile, Pani Dyrektor Joanna Wyrwa-Krzyżańska. 14/ Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, Pan dyrektor Andrzej Brusilo.

VII. Postanowienia końcowe

1. Organizator zastrzega sobie prawo zmiany regulaminu, o ile nie wpłynie to na pogorszenie warunków uczestnictwa w Konkursie.
2. Zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. 133 z dnia 29 października 1997 roku poz. 833.) Organizator konkursu nie przekazuje, nie sprzedaje i nie użycza zgromadzonych danych osobowych Uczestników innym osobom lub instytucjom. Dane osobowe podane przez Uczestnika (imię i nazwisko, adres, numer telefonu, adres e-mailowy) traktowane są jako informacje poufne i służą tylko i wyłącznie do celów komunikacji pomiędzy Uczestnikiem a Organizatorami konkursu oraz przesyłania informacji o działalności Stowarzyszenia.
3. Przystępując do Konkursu, uczestnik zobowiązuje się, iż w razie zaakceptowania przez Komisję zgłoszenia i nagrodzenia pracy, nieodpłatnie udzieli Organizatorowi zgody na opublikowanie swego wizerunku oraz danych osobowych: imienia, nazwiska w środkach masowego przekazu wraz z informacją o Konkursie.
4. Zarejestrowanie się w charakterze Uczestnika Konkursu jest równoznaczne z zaakceptowaniem powyższego regulaminu.

VIII. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

1. Prawem autorskim chronione są teksty, grafiki, zdjęcia, dźwięki, filmy i inne materiały powstałe w ramach Projektu oraz jego logo. 2. Wszelkie materiały powstałe w trakcie prowadzenia Projektu można publikować wyłącznie w celach niekomercyjnych z zachowaniem informacji o źródle pochodzenia materiałów. 3. Organizator nie zezwala na jakiegokolwiek upowszechnianie, wprowadzanie zmian, przesyłanie, drukowanie, powielanie, publiczne odtwarzanie materiałów powstałych w trakcie prowadzenia Projektu, z wyjątkiem: wykorzystania do realizacji zadań Projektu oraz niekomercyjnego użycia podczas zajęć dydaktycznych w szkołach i innych placówkach prowadzących działalność edukacyjną o charakterze niekomercyjnym. 4. Z chwilą nadesłania przez uczestników Projektu utworów: zdjęcia, grafiki, tekstu, filmu nagrania dźwiękowego lub innego materiału edukacyjnego Uczestnik/Uczestnicy udzielają Organizatorowi nieodpłatnej niewyłącznej licencji na autorskie prawa majątkowe, nieograniczone co do terytorium i czasu, do przesłanych utworów na następujących polach eksploatacji: a. utrwalania i zwielokrotnienia nadesłanego utworu/ów – wytwarzanie egzemplarzy utworu bez względu na technikę, ilość i wielkość nakładu; b. obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono, wprowadzanie do obrotu, użyczenie, nadawanie drogą przewodową i bezprzewodową, wytwarzanie, odtwarzanie, reemitowanie, publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, w tym z możliwością nieograniczonego ich pobierania na urządzenia elektroniczne, w szczególności w formatach: epub, mobi, pdf, c. rozpowszechnianie w nieograniczonym nakładzie i zasięgu terytorialnym, d. wykorzystywanie fragmentów utworów do celów promocyjnych; e. wprowadzenie do pamięci komputera i systemów operacyjnych, rozpowszechnianie w sieciach teleinformacyjnych, w tym w Internecie f. wprowadzanie korekty i redakcji

tekstu, dokonywanie skrótów i opracowań, wykorzystywanie utworu lub jego fragmentu do innego celu np. adaptowanie do wydawnictwa książkowego, materiału promocyjnego, artykułu prasowego; oraz prawa pokrewne z zastrzeżeniem między innymi ujawniania nazwiska Autora (Autorów) w sposób zwyczajowo przyjęty. Autor ma prawo otrzymać 1 egzemplarz autorski każdego wydania pod warunkiem uiszczenia Organizatorowi, jako płatnikowi podatku dochodowego od osób fizycznych w stosownej wysokości.

5. Przeniesienie autorskich praw majątkowych do nadesłanego utworu powoduje przeniesienie na Organizatora własności nadesłanego egzemplarza tego utworu bez względu na formę, w jakiej został dostarczony.

6. Autor/Autorzy nieodpłatnie przenosi/przenoszą na Organizatora wyłączone prawo zezwalania na wykonywanie zależnego prawa autorskiego do utworu na polach eksploatacji wymienionych w ust. 4, obejmujące dokonywanie wszelkich tłumaczeń, modyfikacji, przeróbek oraz adaptacji.

7. Uczestnik przystępujący do Projektu zobowiązuje się nie nadsyłać materiałów, które naruszają prawa do wizerunku i prawa autorskie osób trzecich. W przeciwnym razie ponosi pełną i wyłączną odpowiedzialność wobec osób, których prawa naruszył.

Termin składania prac upływa 26 listopada 2021.

Wyniki zostaną ogłoszone 13 lub 14 grudnia 2021. Regulamin Konkursu oraz formularz zgłoszeniowy do pobrania na stronie internetowej www.elfata.of.pl

Więcej informacji:

Adam Dopierała - Przewodniczący Oddziału, Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność”
Oddział Piła. ul. 11 Listopada 40, 64-920 Piła, tel. 67 212 48 59,
pila@solidarnosc.poznan.pl

Regulamin Konkursu oraz formularz zgłoszeniowy do pobrania na stronie internetowej:
<https://solidarnosc.poznan.pl/>

Artur Łazowy - Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA
Tel.: 601970679, e-mail: elfata@wp.pl

Regulamin Konkursu oraz formularz zgłoszeniowy do pobrania na stronie internetowej
www.elfata.of.pl

DEKLARACJA DZIECKA – RODZICÓW/OPIEKUNÓW

W związku z udziałem w Konkursie pt.: Śladami stanu wojennego, 40. rocznica pamięci o zamordowanych i prześladowanych w stanie wojennym.
oświadczam, iż moje dziecko:

imię i nazwisko	
Tytuł pracy	
dokładny adres	
Klasa, nazwa, adres i numer telefonu szkoły,	
imię i nazwisko opiekuna naukowego oraz jego numer telefonu, e-mail	
wiek	
telefon kontaktowy	
e-mail	

Posiada autorskie prawa majątkowe do pracy i przenosi je na NSZZ Solidarność, SIS EFFATA – Inicjatora konkursu w zakresie niezbędnym do jej publikacji i/lub innego rozpowszechnienia oraz dokonywania jej opracowania w stopniu, jaki Inicjator uzna za stosowny i wskazany dla prawidłowej realizacji założeń Konkursu, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności dostosowania prac do wymogów, jakie muszą zostać spełnione przy jej publikacji. Autorskie prawa majątkowe zostaną przez uczestnika konkursu przeniesione nieodpłatnie na rzecz Inicjatora bez ograniczeń czasowych i terytorialnych, na polach eksploatacji wskazanych w art. 50 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w tym w szczególności w zakresie wykorzystywania techniką drukarską i cyfrową, wystawiania, udostępniania na stronach internetowych oraz we wszystkich materiałach promocyjnych i reklamowych, bez względu na sposób ich, bez względu na sposób ich zwielokrotnienia i wprowadzania do obrotu; Wyrażam zgodę na przetwarzanie i udostępnianie danych osobowych mojego dziecka. Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych i udostępnienia ich na stronie internetowej, w publikacjach oraz we wszystkich materiałach promocyjnych i reklamowych w związku z uczestnictwem moich podopiecznych w Konkursie. W związku z uczestnictwem podopiecznych w Konkursie ekologicznym, oświadczam, iż wyrażam zgodę na przetwarzanie i udostępnianie danych identyfikacyjnych placówki.

.....
Autor /podpis uczestnika/ oraz rodzic/opiekun /podpis/, data

Więcej informacji: Tel.: 601970679, e-mail: effata@wp.pl

Regulamin Konkursu oraz formularz zgłoszeniowy do pobrania na stronie internetowej www.effata.of.pl

W niedzielę 13 grudnia 1981 r. o godz. 6 rano Polskie Radio nadało wystąpienie gen. Wojciecha Jaruzelskiego, w którym informował on Polaków o ukonstytuowaniu się Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego (WRON) i wprowadzeniu na mocy dekretu Rady Państwa stanu wojennego na terenie całego kraju. Władze komunistyczne jeszcze 12 grudnia przed północą rozpoczęły zatrzymywanie działaczy opozycji i Solidarności. W ciągu kilku dni w 49 ośrodkach internowania umieszczono około 5 tys. osób. W ogromnej operacji policyjno-wojskowej użyto w sumie 70 tys. żołnierzy, 30 tys. milicjantów, 1750 czołgów, 1900 wozów bojowych i 9 tys. samochodów. Przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego trwały ponad rok i były prowadzone ze szczególną starannością. Kontrolował je m.in. naczelny dowódca wojsk Układu Warszawskiego marszałek Wiktor Kulikow oraz ludzie z jego sztabu. Na potrzeby stanu wojennego sporządzono projekty różnych aktów prawnych, wydrukowano w Związku Sowieckim 100 tys. egzemplarzy obwieszczenia o wprowadzeniu stanu wojennego, ustalono listy komisarzy wojskowych mających przejąć kontrolę nad administracją państwową i większymi zakładami pracy, a także wybrano instytucje i przedsiębiorstwa, które miały zostać zmilitaryzowane. Od połowy października z obszarem przyszłych działań zapoznawało się ponad tysiąc Wojskowych Terenowych Grup Operacyjnych. Intensywne ćwiczenia w walkach z tłumem przechodziły oddziały ZOMO. W więzieniach przygotowano miejsca dla około 5 tys. działaczy Solidarności i opozycji, którzy mieli zostać internowani na podstawie list sporządzanych od początku 1981 r. Prof. Andrzej Paczkowski w książce "Wojna polsko-jaruzelska" ocenia, że Solidarność, opozycja i Kościół nie były przygotowane na wprowadzenie stanu wojennego. "Od lata 1980 r. - pisał prof. Paczkowski - panował w Polsce właściwie permanentny stan niepokoju, wzmagany przez pogłębiające się trudności życia codziennego. (...) Często powtarzające się okresy mobilizacji i wzrostu poczucia zagrożenia w pewnym sensie uczyniły ludzi obojętnymi na sygnały o planowanych działaniach władz". W kierownictwie Solidarności na początku grudnia 1981 r. zdawano sobie sprawę z gwałtownego wzrostu napięcia, liczono jednak, że do konfrontacji z władzami komunistycznymi dojdzie dopiero po przyjęciu przez Sejm rządowej ustawy "O nadzwyczajnych środkach działania w interesie ochrony obywateli i państwa". Decyzja o wprowadzeniu stanu wojennego zaakceptowana została 5 grudnia 1981 r. przez Biuro Polityczne KC PZPR. Gen. Jaruzelski otrzymał od towarzyszy partyjnych swobodę co do wyboru konkretnej daty rozpoczęcia operacji. W nocy z 8 na 9 grudnia 1981 r. w trakcie spotkania z przebywającym w Warszawie marszałkiem Kulikowem gen. Jaruzelski poinformował go o planowanych działaniach, nie podając jednak konkretnej daty ich rozpoczęcia. Notatka z tego spotkania, sporządzona przez gen. Wiktora Anoszkina - adiutanta marszałka Kulikowa - została w całości opublikowana przez prof. Antoniego Dudka w "Biuletynie IPN" nr 12 (107) z grudnia 2009 r. Wynika z niej, że gen. Jaruzelski wprost zażądał wsparcia militarnego po wprowadzeniu stanu wojennego, mówiąc: "Strajki są dla nas najlepszym wariantem. Robotnicy pozostaną na miejscu. Będzie gorzej, jeśli wyjdą z zakładów pracy i zaczną dewastować komitety partyjne, organizować demonstracje uliczne itd. Gdyby to miało ogarnąć cały kraj, to wy (ZSRR) będziecie nam musieli pomóc. Sami nie damy sobie rady". Marszałek Kulikow, któremu - jak podkreśla prof. Dudek - myśl o dowodzeniu operacją stłumienia kontrrewolucji w Polsce nie była z pewnością obca, odpowiedział: "Jeżeli nie starczy waszych sił, to pewnie trzeba będzie wykorzystać +Tarczę-81+" (za tym kryptonimem krył się przypuszczalnie plan operacji wojskowej Układu Warszawskiego w Polsce). Kulikow dodał: "Zapewne Wojsko Polskie samo poradzi sobie z tą garstką rewolucjonistów". Jaruzelski zauważył wtedy, że "na przykład Katowice liczą około 4 mln mieszkańców. To taka Finlandia, a wojska - jeśli nie liczyć dywizji obrony przeciwlotniczej - nie ma. Dlatego bez pomocy nie damy rady". "Byłoby gorzej, gdyby Polska wyszła z Układu Warszawskiego" - dodał Jaruzelski. Kulikow podkreślał, że "najpierw należy wykorzystać własne możliwości". Pod koniec rozmowy spytał, czy może zameldować Breżniewowi, że "podjęliście decyzję o przystąpieniu do realizacji planu". W odpowiedzi Jaruzelski odparł: "Tak, pod warunkiem, że udzielicie nam pomocy". Według dr Dudka, notatka Anoszkina sugeruje, że Jaruzelski nie tylko wiedział, iż Rosjanie nie zamierzają interweniować, ale wcześniej domagał się od nich udzielenia pomocy wojskowej. Historyk IPN podkreśla również, że wypowiedzi Kulikowa nie zawierały jednoznacznej obietnicy pomocy wojskowej w tłumieniu protestów społecznych w Polsce, ale też jej nie wykluczały. Oceniając omawianą notatkę prof. Dudek napisał: "Trudno stwierdzić, jakie znaczenie będzie miała notatka z grudniowej rozmowy Jaruzelskiego z Kulikowem dla wyroku sądu rozpatrującego obecnie odpowiedzialność gen. Jaruzelskiego za wprowadzenie stanu wojennego. Dla historii najnowszej Polski

dokument ten ma natomiast niezwykle istotne znaczenie, potwierdza bowiem w sposób trudny do podważenia, że Jaruzelski gotów był wezwać wojska sowieckie, byle tylko uratować rządy komunistyczne w Polsce". O wyznaczonym terminie wprowadzenia stanu wojennego marszałek Kulikow i przywódca sowieccy zostali poinformowani 11 grudnia. Operacja jego wprowadzenia rozpoczęła się w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. Jeszcze przed północą jednostki MSW, składające się z grup specjalnych, oddziałów ZOMO, jednostek antyterrorystycznych, funkcjonariuszy SB, oddziałów Jednostek Nadwiślańskich przy wsparciu wojska rozpoczęły działania. W ramach operacji "Azalia" siły porządkowe MSW i WP zajęły obiekty Polskiego Radia i Telewizji oraz zablokowały w centrach telekomunikacyjnych połączenia krajowe i zagraniczne. Grupy milicjantów i funkcjonariuszy SB przystąpiły w ramach operacji o kryptonimie "Jodła" do internowania działaczy Solidarności i przywódców opozycji politycznej. Oddziały ZOMO zajęły lokale zarządów regionalnych Solidarności, zatrzymując przebywające tam osoby i zabezpieczając znalezione urządzenia łącznościowe i poligraficzne. Do miast skierowano oddziały pancerne i zmechanizowane, które umieszczono przy najważniejszych węzłach komunikacyjnych, trasach wylotowych, głównych skrzyżowaniach, gmachach urzędowych i innych obiektach strategicznych. Przeprowadzono aresztowania wśród niezależnych intelektualistów, w tym także wśród organizatorów i uczestników obradującego w Warszawie Kongresu Kultury Polskiej. Główne uderzenie nastąpiło jednak w Gdańsku, gdzie w sobotę zebrała się Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" i gdzie w związku z tym przebywało wielu działaczy i doradców związkowych. W ciągu nocy zatrzymano w Gdańsku około 30 członków Komisji Krajowej i kilku doradców. Jednym z nich był Jacek Kuroń, który wspominając okoliczności swojego zatrzymania w gdańskim "Novotelu" w nocy z 12 na 13 grudnia pisał: "Usłyszałem zgrzyt klucza. Przyszli. Jechaliśmy później suką przez nocne miasto. Na ulicach stały czołgi i wozy pancerne. Nawet mnie nie skuli. Mój wierny stróż major Leśniak zapytał: + - No i co, panie Kuroń, warto było? - Pamięta pan, majorze, jak trzy lata temu przyjechaliście wziąć mnie stąd, spod Gdańska?+ - odpowiedziałem pytaniem na pytanie. - +Przyjechaliście wtedy w cztery fiaty. A dzisiaj, widzi pan sam, ile czołgów i wojska musieliście wyprowadzić na ulice, żeby mnie wziąć+ (J.Kuroń "Gwiezdny czas"). O godzinie pierwszej w nocy w Belwederze zbrali się członkowie Rady Państwa, teoretycznie najważniejszego urzędu PRL. Większość z nich nie wiedziała jednak, jaki był cel tego nocnego spotkania. Po półtoragodzinnych obradach członkowie Rady Państwa przyjęli przedstawiony im dekret o wprowadzeniu stanu wojennego oraz towarzyszące mu dokumenty, przeciwko głosował jedynie przewodniczący PAX - Ryszard Reiff. Wszystkie przyjęte dokumenty były antydatowane i nosiły datę 12 grudnia 1981 r. Dekret o wprowadzeniu stanu wojennego był niezgodny z obowiązującym wówczas prawem, ponieważ Rada Państwa mogła wydawać dekryty jedynie między sesjami Sejmu. Tymczasem sesja taka trwała, a najbliższe posiedzenie izby wyznaczone było na 15 i 16 grudnia. W specjalny sposób potraktowany został przez autorów stanu wojennego przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa. Władze liczyły bowiem, że uda się im wykorzystać go politycznie. Około godziny drugiej w nocy w jego mieszkaniu pojawili się wojewoda gdański Jerzy Kołodziejcki i I sekretarz gdańskiego KW PZPR Tadeusz Fiszbach, członek Biura Politycznego. Poinformowali oni Wałęsę o wprowadzeniu stanu wojennego stwierdzając, że powinien natychmiast udać się do Warszawy na rozmowy z przedstawicielami władz. Ostatecznie Wałęsa oświadczył, iż pod przymusem zgadza się jechać do Warszawy. Przewodniczący Solidarności odrzucił przedstawiane mu przez władze komunistyczne propozycje współpracy. Został internowany i odizolowany od innych działaczy Solidarności. Po pobycie w Chylicach i Otwocku umieszczono go ostatecznie w ośrodku rządowym w Arłamowie. W sumie w pierwszych dniach stanu wojennego internowano około 5 tys. osób, które przetrzymywano w 49 ośrodkach odosobnienia na terenie całego kraju. Łącznie w czasie stanu wojennego liczba internowanych sięgnęła 10 tys., w więzieniach znalazła się znaczna część krajowych i regionalnych przywódców Solidarności, doradców, członków komisji zakładowych dużych fabryk, działaczy opozycji demokratycznej oraz intelektualistów związanych z Solidarnością. W celach propagandowych zatrzymano także kilkadziesiąt osób z poprzedniej ekipy sprawującej władzę, m.in. Edwarda Gierka, Piotra Jaroszewicza i Edwarda Babiucha. Na podstawie dekretu o stanie wojennym zawieszono podstawowe prawa i wolności obywatelskie, wprowadzono tryb doraźny w sądach, zakazano strajków, demonstracji, milicja i wojsko mogły każdego legitymować i przeszukiwać. Wprowadzono godzinę milicyjną od godz. 22 do godz. 6 rano, a na wyjazdy poza miejsce zamieszkania potrzebna była przepustka. Korespondencja podlegała oficjalnej cenzurze, wyłączono telefony, uniemożliwiając między innymi wzywaniem pogotowia ratunkowego i straży pożarnej. Większość najważniejszych instytucji i zakładów pracy została zmilitaryzowana i była kierowana przez ponad 8 tys. komisarzy wojskowych. Zakazano wydawania prasy, poza "Trybuną Ludu" i "Żołnierzem Wolności". Zawieszono działalność wszystkich organizacji społecznych i kulturalnych, a także zajęcia w szkołach i na wyższych uczelniach. Oficjalnie administratorem stanu wojennego była 21-osobowa Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego z gen. Wojciechem Jaruzelskim na czele. W praktyce była ona jednak ciałem fasadowym. Najważniejsze decyzje w okresie stanu wojennego podejmowała nieformalna grupa wojskowych oraz członków partii nazywana dyrektoriatem. W jej skład obok gen. Jaruzelskiego wchodził: gen. Florian Siwicki (wiceminister obrony narodowej), gen. Czesław Kiszczak (minister spraw wewnętrznych), gen. MO Mirosław Milewski (sekretarz KC), Mieczysław F. Rakowski (wicepremier), Kazimierz Barcikowski (sekretarz KC) i Stefan Olszowski (sekretarz KC). Nieliczni przywódcy Solidarności, którzy uniknęli zatrzymania, m.in. Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Bogdan Borusewicz, Aleksander Hall, Tadeusz Jedynek, Bogdan Lis czy Eugeniusz

Szumiejko, rozpoczęli tworzenie struktur podziemnych. 14 grudnia rozpoczęły się niezależnie od siebie strajki okupacyjne w wielu dużych zakładach przemysłowych. Strajkowały huty, w tym największa w kraju "Katowice" oraz im. Lenina, większość kopalń, porty, stocznie w Trójmieście i Szczecinie, największe fabryki, takie jak: WSK w Świdniku, Dolmel i PaFaWag we Wrocławiu, "Ursus" czy Zakłady Przemysłu Odzieżowego im. Juliana Marchlewskiego w Łodzi. Strajkowano w sumie w 199 zakładach (w 50 utworzono komitety strajkowe), na około 7 tys. istniejących wtedy w Polsce przedsiębiorstw. W 40 zakładach doszło do brutalnych pacyfikacji strajków, przy użyciu oddziałów ZOMO i wojska, wyposażonego w ciężki sprzęt. Szczególnie dramatyczny przebieg miały strajki w kopalniach na Górnym Śląsku, gdzie górnicy stawili czynny opór. 16 grudnia 1981 r. w Kopalni Węgla Kamiennego "Wujek" w trakcie kilkugodzinnych walk milicjanci użyli broni palnej, zabijając 9 górników. 23 grudnia przy wsparciu czołgów i desantu ze śmigłowców udało się stłumić strajk w Hucie "Katowice". Najdłużej trwały strajki w kopalniach "Ziemowit" (do 24 grudnia) i "Piast" (do 28 grudnia), w których zdecydowano się prowadzić protest pod ziemią. W grudniu 1981 r. doszło do demonstracji ulicznych m.in. w Warszawie, Krakowie i Gdańsku. Największa z nich, w trakcie której milicjanci zastrzelili jednego z uczestników, odbyła się w Gdańsku. Wprowadzając stan wojenny władze komunistyczne nie zdecydowały się zaatakować bezpośrednio Kościoła katolickiego. Prymas Józef Glemp od początku apelował o spokój i zażegnanie bratobójczych walk, domagając się jednocześnie uwolnienia internowanych i aresztowanych oraz powrotu do dialogu z Solidarnością. 13 grudnia w wygłoszonym kazaniu apelował do robotników, by nie narażali życia: "Będę wzywał o rozsądek nawet za cenę narażenia się na zniewagi i będę prosił, nawet gdybym miał boso iść i na klęczkach błagać: +Nie podejmujcie walk Polak przeciw Polakowi+". Przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego wystąpiły Stany Zjednoczone i inne kraje zachodnie. 23 grudnia 1981 r. prezydent USA Ronald Reagan ogłosił sankcje ekonomiczne wobec PRL, a kilka dni później podał do wiadomości, iż obejmą one także Związek Sowiecki, który jego zdaniem ponosił "poważną i bezpośrednią odpowiedzialność za represje w Polsce". W ciągu następnych tygodni do sankcji ekonomicznych przeciwko Polsce przyłączyły się inne kraje zachodnie. 31 grudnia 1982 r. stan wojenny został zawieszony, a 22 lipca 1983 r. odwołany, przy zachowaniu części represyjnego ustawodawstwa. Dokładna liczba osób, które w wyniku wprowadzenia stanu wojennego poniosły śmierć, nie jest znana. Przedstawiane listy ofiar liczą od kilkudziesięciu do ponad stu nazwisk. Nieznana pozostaje również liczba osób, które straciły w tym okresie zdrowie na skutek prześladowań, bicia w trakcie śledztwa czy też podczas demonstracji ulicznych. Każdego 13 grudnia od 1993 roku pod domem gen. Wojciecha Jaruzelskiego na warszawskim Mokotowie odbywały się demonstracje przeciwników wprowadzenia stanu wojennego.

Więcej informacji:

Adam Dopierała - Przewodniczący Oddziału, Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność” Oddział Piła. ul. 11 Listopada 40, 64-920 Piła, tel. 67 212 48 59, pila@solidarnosc.poznan.pl

Regulamin Konkursu oraz formularz zgłoszeniowy do pobrania na stronie internetowej: <https://solidarnosc.poznan.pl/>

Artur Łazowy - Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA
Tel.: 601970679, e-mail: effata@wp.pl

Regulamin Konkursu oraz formularz zgłoszeniowy do pobrania na stronie internetowej www.effata.of.pl

Organizatorem Konkursu „Śladami stanu wojennego” jest: Region Wielkopolska NSZZ „Solidarność” Oddział Piła. Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA. Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych Region Piłski. Koło Emerytów i Rencistów NSZZ Solidarność „NIEPOKORNI”. Pani Marta Kubiak, Poseł na Sejm RP. Pan Krzysztof Czarnecki, Poseł na Sejm RP. Pan, Grzegorz Piechowiak, Poseł na Sejm RP. Pan, Marcin Porzucek, Poseł na Sejm RP. Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu. Kuratorium Oświaty w Poznaniu Delegatura w Pile. Starostwo Powiatowe w Pile. Parafia Świętej Rodziny w Pile. Archiwum Salezjańskie Inspektorii Piłskiej. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana w Pile. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile.

